

II. Hrvatski iseljenički kongres

Rezolucija II. Hrvatskog iseljeničkog kongresa

1.

Drugi hrvatski iseljenički kongres (dalje: Kongres) održava se dvije godine nakon prvoga. Na žalost, tijekom toga dvogodišnjeg razdoblja nije bilo većih poboljšica položaja hrvatskih iseljeničkih skupina u hrvatskom društvu. Nije, također, bilo ni znatnijih pokušaja poboljšanja ili dugoročne strategijske preinake hrvatske državne politike spram hrvatskog iseljeničtva. Stoga Drugi hrvatski iseljenički kongres držimo, u isti mah, i Kongresom kontinuiteta i Kongresom ponavljanja. Kongresom kontinuiteta držimo ga zato što se u radu Kongresa nastavljaju rasprave, analize, izrada prijedloga u središtu kojih je položaj i boljitak hrvatske države i društva te hrvatskog iseljeničtva kao njegova neuklonjiva dijela. Kongresom ponavljanja držimo ga zato što se u radu Kongresa nužno ponavljaju pitanja i analize prisutnih problema i teškoća istaknutih i na Prvom hrvatskom iseljeničkom kongresu. Tu dvostrukost ovoga Kongresa sudionici Kongresa nisu apstraktno odabrali. Ona je posljedica odgovornog ponašanja sudionika Kongresa spram prilika u Hrvatskoj i manjka suvisle hrvatske razvojne politike spram hrvatskog iseljeničtva.

2.

U razdoblju između Prvog i Drugog hrvatskog iseljeničkog kongresa ostali su na djelu svi temeljni procesi koji utječu na položaj iseljeničke populacije. Dodati je dvije nove činjenice. Prva se očituje u osnaženim iseljeničkim tendencijama u hrvatskom društvu. Za razliku od prijašnjih, glavnim su im sudionicima mlađe i bolje naobražene skupine. Druga se očituje u sve snažnijim protimbama europskih nacionalnih država unitarističkim težnjama u Europskoj uniji. Nedavni referendum u Velikoj Britaniji (lipanj 2016.), kada je većina glasovala za izlazak Velike Britanije iz Europske unije najodlučniji je politički korak u tom smjeru. Nije vjerojatno da će se time ugroziti temelji europskih integracija. Ali je očito kako se u tim integracijama mora računati s odgovornom, i za razvitak sposobnom, nacionalnom državom. Hrvatski primjer pokazuje (a to je jasno iskazano i u Rezoluciji Prvog hrvatskog iseljeničkog kongresa) kako modernu nacionalnu državu, sposobnu za razvojne integracije nije moguće uspostaviti i razviti bez „organske“ veze s hrvatskim iseljeničtvom. Ono je koliko „izvanjskim“ toliko i „unutrašnjim“ političkim i razvojnim sudionikom. Stoga se odnos hrvatskog društva i države mora kritički odijeliti od različitih političkih redukcija i tlapnja koje hrvatsko iseljeničtvo svode na neku vrst apstraktne, humanitarno-manjinske, problematike.

II. Hrvatski iseljenički kongres

3.

Sudionici Drugog hrvatskog iseljeničkog kongresa, stoga, ponovo traže uspostavu i obnovu Ministarstva iseljeničtva: Na toj adresi trebalo bi razviti izradu strategijskog okvira državne politike i prema Hrvatima izvan Hrvatske i prema „klasičnom“ hrvatskom iseljeničtvu. Također, na istoj bi se adresi trebala razviti i učvrstiti politička i funkcionalna koordinacija rada sada posve usamljenih javnih i stručnih ustanova koje su zauzete radom na boljitku hrvatskog iseljeničtva. U tom kontekstu Ured za Hrvate izvan Hrvatske je korisna ustanova. Ali i po svom položaju i po operativnim mogućnostima teško da može primjereno odgovoriti na sva pitanja i teškoće koje odnos Hrvatska – hrvatsko iseljeničtvo dugoročno određuju i prožimlju.

4.

Sudionici Drugog hrvatskog iseljeničkog kongresa traže i predlažu više promjena u praktičnoj politici spram hrvatskog iseljeničtva. Na popisu važnijih su ove:

- (a) revizija iseljeničke legislative;
- (b) promjena zakona kojima se definira zastupljenost hrvatskog iseljeničtva u Hrvatskom državnom saboru;
- (c) promjena zakona kojima se uređuju porezne obveze hrvatskog iseljeničtva;
- (d) treba ukloniti različite političke zapreke uspješnoj gospodarskoj suradnji s hrvatskim iseljeničtvom, napose zapreke koje otežavaju investicije hrvatskih iseljenika u hrvatsko gospodarstvo;
- (e) u hrvatskim diplomatskim službama treba zapošljavati profesionalce sposobne i pripravne surađivati s hrvatskim iseljeničtvom, napose s onim sudionicima i skupinama koje su sklone povratništvu te investiraju u hrvatsko gospodarstvo.

5.

Sudionici Drugog hrvatskog iseljeničkog kongresa traže i predlažu nužne promjene u široj, kulturnoj, politici spram hrvatskog iseljeničtva. Na popisu važnijih su ove:

- (a) treba utemeljiti posebni sveučilišni studij hrvatskog iseljeničtva; budući da i u inozemstvu i u Hrvatskoj već djeluje znatan broj stručnjaka i znanstvenika s potrebnim profesionalnim znanjima i umijećima utemeljivanje takva studija već je u startu time olakšano;
- (b) potrebno je hrvatsko iseljeničtvo uključiti u hrvatski medijski okvir kao redovitu temu i sadržaj, izvan azilantskih „specijalističkih“, za pravo, manjinskih, programa;
- (c) treba razviti mreže centara u hrvatskim iseljeničkim zajednicama radi učenja hrvatskog jezika i kulture; takvi centri već djeluju u nekim hrvatskim zajednicama (Australija, Kanada) i dragocjen su putokaz u daljnjem poslu;

II. Hrvatski iseljenički kongres

(d) treba u redovitu radu hrvatskih kulturnih ustanova razvijati posebne odjele i programe tematski usmjerene na život hrvatskih iseljeničkih zajednica (primjerice u muzejima, arhivima, knjižnicama, informativnim centrima);

(e) treba potaknuti udruge u nevladinu sektoru, navlastito one koje su odgovorne spram hrvatske budućnosti, da u svoje djelovanje uključuju i teme i sudionike iz hrvatskog iseljeničtva; posebno bi takav rad bio važan u stvaranju socijalnih olakšica hrvatskim povratnicima.

(f) Već je na Prvom hrvatskom iseljeničkom kongresu istaknuta potreba za osnutkom muzeja hrvatskog iseljeničtva; na žalost, u tom pogledu nije se učinilo ništa; na drugoj strani, sve se jasnije nameće potreba za osnutkom i drugih, srodnih, ustanova osim muzeja, kao što su: arhiv iseljeničtva, objedinjena knjižnica s dokumentacijskim centrom, likovna galerija;

(g) u suradnji s lokalnim zajednicama trebalo bi snažiti inicijative kojima je cilj obnova i obrana sjećanja na hrvatske iseljenike važne za život tih zajednica (memorijalni susreti, spomenici, spomen-ploče, i slično).

6.

Hrvatske katoličke misije u hrvatskom iseljeničtvu ne djeluju u optimalnim uvjetima. Na drugoj strani, njihove zasluge u očuvanju hrvatskog identiteta u iseljeničkim zajednicama su neprocjenjive. Stoga je, kao dio razvojne politike spram hrvatskog iseljeničtva potrebno definirati i odgovarajuće načine državne i civilne potpore tim misijama.

7.

U Hrvatskoj djeluje više ustanova i znanstvenih adresa gdje se sustavnije proučavaju procesi i sudionici u hrvatskom iseljeničtvu te korijeni iseljavanja (primjerice, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Hrvatski studiji, Hrvatska matica iseljenika). No stvarna funkcionalna potpora radu tih ustanova je nedostatna. Stoga bi u okviru odgovarajućih javnih politika, navlastito znanstvene, kulturne, demografske, gospodarske, bilo potrebno razviti efikasnije načine potpore radu takvih ustanova. Na drugoj strani, tako dobivena znanja i uvidi mogli bi na brojnim područjima praktičnog života poboljšati odnose Hrvatske i hrvatskog iseljeničtva te olakšati integraciju hrvatskog iseljeničtva u hrvatsko društvo kao „unutrašnjeg“ razvojnog sudionika.

8.

Drugi hrvatski iseljenički kongres organiziran je na temelju zalaganja i entuzijazma nevelike skupine stručnjaka i aktivista. Radeći na organizaciji oba kongresa suočili su se s brojnim teškoćama u rasponu od političkih, financijskih,

II. Hrvatski iseljenički kongres

organizacijskih do posve tehničkih. Sažmu li se ta iskustva nameće se zaključak kako ovakav pristup organizaciji budućih kongresa više nije moguć. Potrebno je, stoga, utemeljiti stalno Tajništvo hrvatskog iseljeničkog kongresa. Ono bi u razdoblju između dva (buduća) kongresa obavljalo sve potrebne organizacijske i financijske pripreme. Isto tako, bilo bi postojanom adresom za koordinaciju rada na programskim osnovama budućih kongresa. Dosadašnje iskustvo pokazuje kako rad na programskim osnovama traži viševrstu suradnju hrvatskih iseljenika iz brojnih država. Stoga je takva koordinacija jedva moguća izvan sređenih i pouzdanih institucijskih okvira. Utemeljenje samog Tajništva trebalo bi biti zajedničkim činom hrvatskog iseljeničtva i odgovarajućih političkih čimbenika u Republici Hrvatskoj.

9.

Ponovimo zaključnu tvrdnju iz Rezolucije 1. hrvatskog iseljeničkog kongresa. Razlog ponavljanja nije manjak pamćenja. Nego potreba za njegovim obogaćivanjem. Ta tvrdnja glasi: Hrvatska je iseljenička majka; o majci se uvijek govori lijepo.

Sudionici Drugog hrvatskog iseljeničkog kongresa
Šibenik, srpanj, 2016.